БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 163 (4154).

19 АВГУСТ СЕШАНБА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

КОЛХОЗЧИЛАР СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

Шу кунларда колхоз қишлоғи қизғин меҳнат билан банд. Деҳқонлар ҳар бир иш соатини ғанимат билиб, эрта саҳардан то қош қорайгунча далалардан бери келмай, ўрим агрегатларини ишлатмоқдалар, хирмонларда, транспорт бригадаларида меҳнат қилмоқдалар. Улар ҳосилни энг қисқа муддатларда ва асло нес-нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишга, ем-хашакни етарли қилиб тайёрлаб қўйишга, давлатнинг план заказини тўла ва ошириб муваффақиятли бажаришга, кузги экинларни ўз вақтида экиб олишга, келгуси йил ҳосили учун мустаҳкам замин яратишга интилмоқдалар.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездига ҳамма жойда авж олиб кетган тайёргарлик (маълумки, бу съездни шу йил ноябрь ойида чақиришга қарор қилинди), қишлоқ хўжалик артелининг янги намунали устави лойиҳасини кенг муҳокама қилиш аҳил ва самарали меҳнатга ёрдамлашмоқда.

Янги устав лойиҳасини ишлаб чиқувчи комиссия колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездига делегатлар сайлашни ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаганлиги тўғрисида марказий матбуотда хабар бериб ўтилди. Сентябрь ойи — ноябрь ойининг биринчи ярми ичида колхоз вакилларининг район йиғилишлари, колхозчиларнинг округ, область, ўлка ва автоном республика конференциялари ҳамда иттифоқдош республикалар колхозчиларининг съездлари ўтказилади. Булардан олдин колхоз умумий йиғилишлари ўтказилиб, бу йиғилишлар устав лойиҳасини муҳокама қилади ва артеллар вакилларининг район йиғилишларига ўз вакилларини сайлайди. Ҳозирдан бошлаб партия комитетлари шу йиғилишлар, конференциялар ва съездларни уюшқоқлик билан ўтказиш тўғрисида, энг муносибларнинг муносибини Бутуниттифоқ съездига делегатликка сайлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари зарур.

Артель янги уставининг лойиҳаси — катта сиёсий аҳамиятга эга ҳужжат. Унинг қабул қилиниши колхозларнинг ташкилий-хўжалик жиҳатидан янада мустаҳкамланишига, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқарилишининг юксалтирилишига, хўжаликни бошқаришнинг демократик асосларини такомиллаштиришга, деҳқонларнинг ўсиб бораётган моддий-маданий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлиқ қондиришга ёрдам беради. Қишлоқ меҳнаткашлари лойиҳани ўрганиб ва муҳокама қилиб, ленинча кооператив плани тантана қилганлиги тўғрисида, колхоз тузумининг кучи ва маҳкамлиги тўғрисида фахрланиб гапирмоқдалар, ўз артелларига ўзлари хўжайин эканликларини тағин ҳам кўпроқ ҳис қилмоқдалар, артель экономикасининг аҳволи учун, ўз моддий фаровонликларининг асоси бўлган ижтимоий бойликни кўпайтириш учун ўзларининг масъул эканликларини чуқурроқ англамоқдалар.

Артелнинг янги устав ва лойиҳасини тушунтириш ва муҳокама қилиш давомида ҳамма жойда колхозчиларнинг ижодий активлиги ўсиб бормоқда, партия XXIII съездининг, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қишлоқ хўжалик масалаларига доир қарорларини амалга ошириш тўғрисида, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига олинган мажбуриятларини муваффақиятли бажариш тўғрисида колхозчилар тағин ҳам кўпроқ ғамхўрлик қилмоқдалар. Партия ташкилотлари қишлоқларда ўзларининг бутун фаолиятини колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездини хўжаликда янги ютуқлар билан нишонламоқ учун ёппасига интилиш вазиятини вужудга келтириб, мана шу активлик ва ташаббускорликни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлашга ва ривожлантиришга йўлламоқдалар.

Жумладан, Киев областининг область партия комитети, қишлоқ район комитетлари ва колхозлардаги бошланғич партия ташкилотлари бу йўлда катта ишлар қилмоқдалар. Киев областидаги ҳар бир бригадада, ҳар бир ферма коллективида, механизаторлар звеносида устав лойиҳаси ҳар томонлама тушунтирилмоқда ва муҳокама қилинмоқда. Колхозчилар ўзларининг тажрибаларидан ҳамда колхоз турмушининг қарор топган принциплари ва нормаларига қараб, таклифлар киритмоқдалар. Бу таклифларни районлар ва артелларда тузилган махсус комиссиялар ҳисобга олиб, умумлаштирмоқда. 4500 кишидан кўпроқ агитатор, сиёсий ахборотчи ва пропагандист устав тўғрисида, коллективлаштиришдан сўнг қишлоқда вужудга келган буюк ўзгаришлар тўғрисида суҳбат ва докладлар ўтказмоқдалар.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездига тайёргарлик ҳамма жойда қишлоқ коммунистларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишида катта ўрин олмоқда. Улар сиёсий агитация ва пропаганданинг хилма-хил формаларидан фойдаланиб, артель янги устави лойиҳасининг мазмуни билан ҳар бир меҳнатчини таништиришга интилмоқдалар. Шу билан бирга колхозларнинг партия ташкилотлари хўжаликни бошқаришнинг барқарор бўлиб қолган демократик принципларига риоя қилиш устидан контролликни кучайтирмоқдалар, колхоз правлениеларининг, ревизия комиссияларининг, бригада советларининг фаолиятини активлаштирмоқдалар.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездини чақириш машҳур тарихий сана билан — ишлаб чиқаришни артель усулида ташкил этишга деҳқонлар оммавий ўсабошлаганлигининг қирқ йиллиги билан бир вақтга тўғри келади. Совет деҳқонлари босиб ўтган йўлнинг улуғлиги артель устави лойиҳасини муҳокама қилиш чоғига жуда тўла ёритиб берилиши лозим. Артель уставига бағишланган лекциялар, докладлар ва суҳбатларда, шунга бағишлаб ўтказилган турли кечалар ва учрашувларда колхоз қурилиши йиллари мобайнида совет қишлоғининг иқтисодий, социал ва маданий ҳаётида коммунистик партия амалга оширган буюк ўзгаришлар ёрқин ва яққол кўрсатиб берилиши керак. Шундай қилиш кераки, қишлоқ меҳнатчилари, айниқса ёшлар ўз коллектив хўжалигининг тарихини ёрқин мисолларда кўздан ўтказсинлар, шу хўжаликнинг экономикасида, техника билан таъминланишида, ишлаб чиқариш маданиятида, деҳқончилик маданиятининг характерида, ҳар бир деҳқоннинг турмуши, ҳаёти ва қиёфасида нақадар зўр ўзгаришлар бўлганлигини кўрсинлар. Бу ишда матбуот, радио, телевидение, кино катта роль ўйнаши лозим.

Колхозлар — замонавий агротехника ва зоотехника фани, машина техникаси ва электрлаштириш негизига, ўртоқлик ва ўзаро ёрдамлашиш принциплари негизига қурилган йирик социалистик қишлоқ хўжалиги тўғрисида Ленин қилган орзуларнинг реал ифодасидир. Ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш, унинг рентабеллигини ошириш учун колхозларнинг битмас-туганмас имкониятлари бор. Янги устав лойиҳасининг қоидаларини тушунтириш соҳасида партия ташкилотлари олиб бораётган ишлар шу имкониятлардан яхшироқ фойдаланишга хизмат қилиши мумкин ва лозим. Икки миллиондан кўпроқ колхозчи коммунистлар бор. Улар, меҳнатчиларнинг ўз бурчлари ва ҳуқуқларинигина тушуниб қолишларига ҳар доим ёрдам бериш билан кифояланмай, шу билан бирга бу бурч ва ҳуқуқларни амалда рўёбга чиқаришларига ҳам ҳамиша ёрдамлашишлари, хўжаликни тежаб-тергаб юритиш, давлат, ишчилар синфи қишлоқда бераётган жуда катта маблағлар ва материаллардан жой-жойида фойдаланиш ишида шахсан намуна кўрсатишлари лозим.

Устав лойиҳасини кенг тушунтириш ва муҳокама қилиш колхоз тузуми рўёбга чиқарган улуғ ишларнинг ва бу тузум замиридаги битмас-туганмас имкониятларнинг умумхалқ кўригига айланди, деҳқонларимизнинг ўз кучига бўлган ишончини мустаҳкамламоқда ва уларни меҳнатда янги муваффақиятларни қўлга киритишга сафарбар этмоқда.

(«ПРАВДА»нинг 18 августдаги бош мақоласи).

ДАЛА ШУНҚОРЛАРИ

Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозининг миришкор деҳқонлари ҳозирги долзарб кунларда мўл ҳосил тўплаш иштиёқида тинмай меҳнат қилмоқдалар. Суратда: шу колхознинг моҳир механизатори Абдумалик Суббинов. Далада ишлаётган кўплаб механизаторлар сингари бу моҳир йигит ғўза тупларини чеканка қилишда фаол қатнашмоқда.

Пастдаги суратда Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг илғор звено бошлиғи Олижабой Исроиловни кўриб турибсиз. У бошчилик қилаётган звено аъзолари ҳар бир гектардан 35 центнердан ҳосил тўплаш мақсадида тинмай меҳнат қилмоқдалар.

Б. Холмирзаев ва А. Абалян фотолари.

ИЛҒОРЛАР ДАЛАСИДА

Юқори Чирчиқ районидаги машъал «Политотдел» колхози деҳқонлари ғўза парваришининг ҳозирги зарбдор дамларида ҳосилга-ҳосил қўшиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Шу кунларда колхоз пахтазорларини айлансангиз, мўл ҳосилдан дарак бериб турган серҳосил ғўзаларни кўриб кўзингиз қувнайди. Ҳар бир туп ғўзада ғуж-ғуж кўсак ва гул кўзга ташланади. Омилкор деҳқонлар ва миришкор сувчиларнинг ғайрати билан ғўза тупларида «оқ олтин» нишоналари кўпаймоқда.

Бу йил улар 1500 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 30 центнер ўрнига 35 центнердан ҳосил кўтариш, етиштирилган пахтанинг асосий қисмини машиналар ёрдамида йиғиб олишга бел боғлаганлар. Ғўзаларни машинабоп қилиб ўстиришга алоҳида эътибор бераётган колхоз деҳқонлари пайкаллардаги экиннинг бир текис ривожланиши учун барча тадбирларни кўрмоқдалар.

Бу ишда колхознинг Тен Пётр бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари намуна бўлмоқдалар. Ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни 4—5 центнерга кўтаришга аҳд қилган деҳқонлар ғўза парваришини юқори агротехника қоидалари асосида олиб бормоқдалар.

О. АҲРОРОВ.

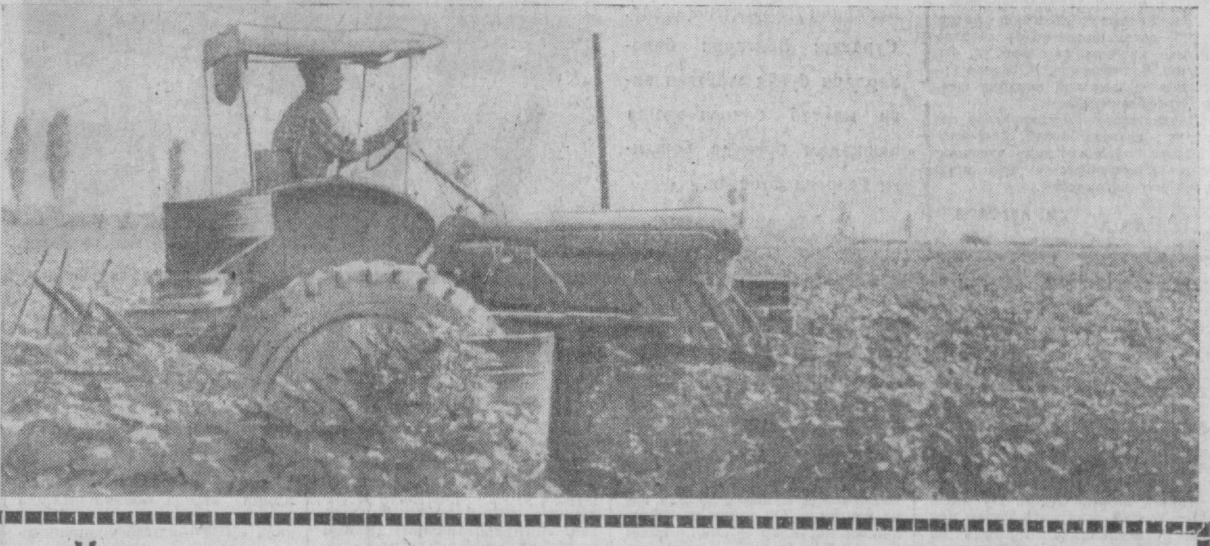

Оққўрғон районидаги «Москва» колхози пахтазорларида хўжалик деҳқонлари баракали ҳосил тўпламоқдалар. Улар зиммаларига олган социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш ниятида ишлаб меҳнатда юқори кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар. Суратда: мазкур колхознинг 2-бригада даласида.

А. Абалян фотоси.

ИЛҒОР САБЗАВОТКОРЛАР

Калинин районидаги Собир Раҳимов номли колхознинг Ғозибой Тиллаев бошлиқ бригадаси аъзолари сабзавот маҳсулотлари тайёрлашда колхозда пешқадамлик қилмоқдалар. Улар планда кўрсатилган 919 тонна ўрнига яна қўшимча 54 тонна маҳсулот етказиб бериш мажбуриятини олганлар.

Мана, бригада экинзорларида маҳсулотлар ёппасига пишиб етила бошлади. Тайёрлов пунктига пешма-пеш сабзавот топшириляпти. Шу кунга қадар бригада аъзолари шаҳар аҳолисига 270 тоннадан кўпроқ сабзавот етказиб бердилар. Яна қўшимча 8 гектар ердаги кечки карам, сабзи ва шолғомдан 90 тонна маҳсулот олиш мўлжаллаб қўйилган.

Бригада аъзоларидан З. Мирзаев, Ж. Худойназарова, Ш. Аҳмедова ва Г. Содиқовалар кунлик топшириқларини бир ярим баравар ортиғи билан бажармоқдалар. Уларнинг ҳар бири кунига 500 килограмм ўрнига 800 килограммдан сабзавот йиғиштириб олмоқда.

С. САЛИМОВ.

КАТТА ТАЙЁРГАРЛИК

Мамлакатимизда колхозчиларнинг учинчи Бутуниттифоқ съездига тайёргарлик қизиб кетди. Бу съезд шу йилнинг ноябрь ойида Москвада ўтказилади. СССР қишлоқ хўжалик министрлигининг коллегияси 15 августда ана шу шонли воқеа билан бошлиқ бўлган масалаларни кенг ва ҳар томонлама муҳокама қилди. Коллегия мажлисида таъкидлаб ўтилганидек, колхозчилар съездига тайёргарлик колхоз ишларининг Бутунитифоқ миқёсидаги кўриги бўлиб қолиши керак. СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида «Ленин кооператив планининг тантанаси» виставкасини очишга тайёргарлик кўрилмоқда. Қишлоқ хўжалик фильмлари фестивалини ўтказиш, колхоз тузумининг муваффақиятларини акс эттирувчи плакатлар ва махсус китоблар чиқариш мўлжалланди.

Маълумки, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съезди колхоз намунали уставини тасдиқлайди. Бу уставнинг лойиҳаси мамлакатимизда кенг муҳокама қилинмоқда. Ҳозирги вақтда лойиҳани колхозларнинг умумий йиғилишларида муҳокама қилишга киришилди. Бу йиғилишларда колхоз вакилларининг район йиғилишларига вакиллар сайланади. Коллегияда уқтириб ўтилганидек, жойлардаги қишлоқ хўжалик органлари колхозчиларнинг ва колхоз вакилларининг йиғилишларини ўтказишда колхозларга ҳар томонлама ёрдам беришлари керак.

СССР қишлоқ хўжалиги министрлиги коллегияси колхозчиларнинг учинчи Бутуниттифоқ съездига тайёргарлик ва бу съездни ўтказиш билан бевосита боғлиқ бўлган ташкилий масалаларни қараб чиқди.

(ТАСС).

ДАЛВАРЗИНЛИКЛАР, ЎТГАН ЙИЛГИ САБОҚЛАРНИ УНУТМАНГ

Бундан бир неча кун олдин район партия, совет хўжалик раҳбарлари бир группа мутахассислар билан 2-«Далварзин» совхозига келишди. Даладаги аҳвол билан танишдилар. Пахтакорлар, механизаторлар ва сувчилар билан гаплашиб, ҳосилга-ҳосил қўшишда йўл қўйилаётган камчиликларни дарҳол тузатиш, ҳар бир кун ва соатдан унумли фойдаланиб, кўсаклар сонини кўпайтириш юзасидан анчагина қимматли маслаҳатлар бердилар. Тўғри гап кўпчиликка маъқул тушди.

Яқинда биз ҳам шу совхозда бўлдик. Ишда қандай силжиш бўлаётганлиги билан танишдик.

Афсус, жон куйдириб айтган гаплардан тўғри хулоса чиқаришмаган, ишни ўзибўларчиликка ташлаб қўйишибди. Бу эса ғўза парваришида агротехника қоидаларини қўпол равишда бузиб, ҳосилнинг камайиб кетишига очиқдан-очиқ сабаб бўляпти. Биз Фозилжон Абдураҳмонов бошлиқ звено иши билан танишдик. Далада ўтган ҳафталардагидек бу гал ҳам жимжитлик ҳукм сурарди. Қатор ораларида ишлаётган кишилар кўринмайди. Фақат катта ариқ ёнида иккита универсал қантариб қўйилган. Биз тракторлар ёнига келдик. Шу пайт қаердандир звено бошлиғи пайдо бўлиб қолди. Ҳол-аҳвол сўрадик. Звено бошлиғи дабдурустдан эришилган ютуқларни гапира кетиб, ҳозирги камчиликларни хас-пўшлашга уринди.

— Ҳар йили деҳқончилик қиламиз. Планни қойил қилиб бажаряпмиз. 32 центнергача пахта етиштирган йилимиз кўп бўлган. Ўтган йили ҳам чакки бўлмади. Звеномиз совхозда иккинчи бўлиб ғалаба рапорти берди. Ҳар гектар ердан топширган пахтамиз 30 центнерданга етди. Бу йил ҳам уялиб қолмаймиз. Планимиз 27 центнердан. 28 центнердан «оқ олтин» топширамиз, деб мажбурият олганмиз.

Звено бошлиғига савол бера бошладик.

— Ўтган йили ҳар гектар ерда қанча кўчат бор эди?

— 85 минг туп.

— Бу йил-чи?

— 80 минг.

— Ғўзангиз эртагими?

— Йўқ. Ўтган йилдагига нисбатан 8-10 кун кечки.

— Шундай аҳволда қандай қилиб план, мажбуриятингизни бажарасиз?

— Август охиригача боплаб, даладан чиқмай ишлаймиз.

Биз звено бошлиғининг гапини бўлиб, ғўза қаторларини ораладик. У билан биргаликда кўсак санадик. Сиртдан қарасангиз, ҳосил кўпга ўхшайди. Аммо карта ичига кираверсангиз, кўсакларнинг кам эканлиги дарҳол кўзга ташланади. 11-12 шохли ғўзаларнинг кўпчилигида бир-икки, учтадан кўсак бор. Баъзи ён шохларда гул, шона ҳам йўқ.

Звено бошлиғи сирни бой бермай, яна ўнтадан кўсак тўплаймиз деб, ҳавойи гапни айтди.

Биз у культивация қилган карталарни ҳам кўрдик. Тракторни эгат бошида эҳтиётсизлик билан буриб, кўп ғўзаларни пайхон қилибди. Кўсакларнинг бир қисми узилиб ерга тушган. Суғорилган ерлар етилиши билан культивацияга киришилмаган. 4-5 кун кечиктириб иш бошлаган. Оқибатда кесак кўчиб кетган.

Қизиқ, райондан келган комиссиялар трактордан унумли фойдаланиш, қатор ораларини имкони борича юмшатиш зарурлигини айтишган эди. Звено бошлиғи, хўп, камчиликларни тузатамиз деб икки қўлини кўксига қўйган эди. Эртасига эса ваъдасини унутиб қўйди. Звено бошлиғига чеканка қилинмаган карталарни кўрсатганимизда, у қизариб, нима дейишини билмай ер чизди.

Звено бошлиғи Қамбарали Эгамназаров ҳам Абдураҳмоновдан қолишмайди. Звено 1968 йили 27 ўрнига 29 центнердан пахта топширган. Бу йил эса камайтирилган мажбурият олинибди: 28 центнердан топширсак дўппимизни осмонга отамиз, дейишяпти. Қанчадан кўсак етиштирдингиз, десангиз, билмадим, санаганим йўқ, деб мужмал гапни айтади.

Звенога иккита культиватор бириктилган. Лекин унинг бири ишласа, иккинчиси бузилиб қоляпти. Звено бошлиғи йил бошида ташаббус кўрсатиб, анчагина компост тайёрлаган эди. Бироқ бу компост ишлатилмаётир. Нега бундай қилдингиз десангиз, у компост солишнинг вақти ўтди дейди. Бундан хабардор бўлган бошқа звено аъзолари компостни ташиб кетиб бемалол ерга солишяпти.

Совхознинг катта ва кичик ариқларида лиммолим сув. Ариққа сиғмайди. Лекин бундан фойдаланишда ҳам хўжасизлик ҳукм суряпти. Баъзи карталарга ҳаддан ташқари кўп сув қўйиляпти. Кўллатиб юборилаётир. Оқаваси билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Буни Неъман Маҳмудов бошлиқ бригада мисолида ҳам кўриш мумкин. Баъзи карталарда сув йўқ. Баъзиларида эса бешолти ариққа етадиган сув бир ариқда оқиб, тупроқнинг устки қисмини ювиб кўчат илдизларини очиб қўймоқда. Саккиз сувчининг биттаси ҳам кечаси дала оралaмайди.

Бригадада ўтган йили ҳам ғўзани парвариш қилиш, суғориш, чеканкалашда жиддий хатоликларга йўл қўйилганлиги учун план бажарилмаган эди. Мурод Кўкач ва бошқа кўп звеноларда ҳам хосил тўплаш кўнгилдагидек эмас. Совхозда ким билан гаплашманг, ғўзага ишлов бераяпмиз, кўчатимиз бут, лекин ҳаво исимаяпти, деб нолиб қўйишади. Мусобақадошлар, область, районлардан келган комиссияларнинг фикр ва мулоҳазаларини амалга ошириш ўрнига ана шундай ўринсиз баҳоналарни рўкач қилиш одат тусига кириб қолган.

Кундалик маълумотларга қарасангиз ҳайрон қоласиз, беихтиёр ёқангизни ушлайсиз. Июлда қанча одам, қанча трактор ишлаётган бўлса, ҳозир ҳам шундай эмиш. Далага чиқаётганлар 1200-1300 кишидан камаймаган. 70 та универсал ишлаётганлиги кўрсатилган. Аммо даладаги аҳвол бу рақамларнинг нотўғрилигини кўрсатиб турибди.

Совхознинг план бўлимида қуйидаги кўрсаткичлар қайт этилган: совхоз 1964 йили ҳар гектар ердан 21 центнердан, 1965 йили 23,2 центнердан, 1966 йили 23,4 центнердан, 1967 йили 25 центнердан, ўтган йили эса 25,5 центнердан пахта топширган.

1968 йили совхоз пахта тайёрлаш планини бажармади. 59 звенодан 19 таси, 16 бригададан 4 тасигина маррага етди, холос. Хўжалик планга нисбатан 1700 тонна кам пахта топширди. Оқибатда қишлоқ хўжалик экинларидан ярим миллион сўм зарар кўрди.

Аммо ҳозирги ишлар ўтган йилларнинг аччиқ сабоқларидан тегишли хулоса чиқариб олинмаганлигидан далолат бериб турибди. Наҳотки, ўтган йилга нисбатан ҳар гектар ердан 6,5 центнердан кўп пахта етиштириш юзасидан берилган топшириқ унутилиб юборилган бўлса. Ўтган йили шу паллада ҳар туп ғўзада 5-6 тадан бўлиқ кўсак бор эди. Ҳозирги етиштирилган кўсаклар эса тўрттага ҳам етмайди.

Ҳақиқатан ҳам 2-«Далварзин» совхози бултур планни бажаролмади. Унинг ёнидаги 1-«Далварзин» совхози ҳам давлатдан қарздор бўлиб қолди. Ҳосилга ҳосил қўшиш давом этаётган шу кунларда бу совхозларнинг раҳбарлари ҳали у, ҳали бу нарсани рўкач қилавермай, ишни пухта ташкил этишлари, бултурги қарздан қутилишнигина эмас, юбилей йилида планга қўшимча равишда пахта бериш тўғрисида астойдилроқ ўйлашлари керак.

Шу нарса ачинарлики, область совхозлар тресті раҳбарлари ҳам пахтачилик совхозларида ҳосилдорликни оширишда чинакамига ташкилотчилик қилмаётирлар. Ўтган йили совхозларда колхозларга нисбатан ҳосилнинг камайиб кетганлиги бунга яққол мисол бўла олади.

Бекободдаги «Далварзин» совхозларида ишни яхшилаш учун район партия, совет ташкилотлари ҳам зарур тадбирларни амалга оширишлари керак.

М. ҒОЗИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ПАРТИЯ ХОДИМИ МИНБАРИ

ЙИҒИЛИШ КУН ТАРТИБИ

Бошланғич партия ташкилоти йиғилишлари кун тартибига қўйилаётган масалаларни кўздан кечириб, киши беихтиёр ўйга толади. Кўпгина ҳолларда бу йиғилишларда ой, квартал, йилга якун ясалади, навбатдаги вазифалар белгиланади. Албатта, ишнинг боришини анализ қилиш, ютуқ ва камчиликларни аниқлаш, навбатдаги режаларни белгилаш яхши одат. Аммо, бир хилдаги масаланинг қайтарилаберишн ўз ўрнида йиғилишлар савиясини анча пасайтириб юборади. Шунинг учун ҳам бошланғич партия ташкилоти йиғилиши кун тартибига масала қўйишда ҳар томонлама ўйлаш лозим бўлади.

Дарҳақиқат, кун тартиби — партия йиғилиши кўзгусидир. Йиғилишда муҳокама қилинадиган масалалар ўша ташкилотнинг фаолиятини, жанговарлик қобилиятини, қанчалик ташаббускорлигини англатиб туради. Шуни ҳисобга олиб, менга бириктирилган бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларини жонли ва таъсирли ўтказишга, йиғилишлар кун тартибига ҳаммани қизиқтирган масалаларни қўйишга ҳаракат қиляпмиз.

Икки йилдирки, бошланғич партия ташкилотлари секретарлари билан келишилган ҳолда ойда бир марта район партия комитетида секретарлар семинарини ўтказиб келяпмиз. Бу семинарларда секретарлар танлаган темалар юзасидан лекция ва суҳбатлар уюштирилади, уларга ҳар хил йўл-йўриқлар берилади. Кўпинча шундай семинарларда секретарларнинг ўзлари бошланғич партия ташкилотларида тўпланган тажрибаларини сўзлаб берадилар, ўзаро тажриба алмашадилар.

Семинарларда йиғилганлар эътиборини бевосита партия йиғилишларида кўриладиган масалалар тематикасига ҳам қаратаман. Қатор мавзуларни тавсия этаман. Шундай семинарлардан сўнг ҳаёт тақозоси билан йиғилишлар кун тартибига «Хизмат бурчи ва ўртоқлик», «Ўринбосарларни ўзимиз тарбиялайлик», «Сен хизмат қилаётган иш», «Коллектив тарбиясида раҳбарнинг роли», «Коммунистлар КПСС Устави талабларини қандай бажаришаяпти?», «Камчиликларга муросасиз ва принципиал бўлайлик» каби темалар қўйиладиган бўлди.

Лекин йиғилиш кун тартибига теша тегмаган масалалар қўйилганлиги билан дарров йиғилиш жонли, қизиқарли, таъсирли бўлиб қолавермайди. Айрим ҳолларда йиғилишлар суст, зерикарли ўтади. Мен бунинг сабабини қидириб, секретарлар билан бевосита иш жойларида бир неча бор суҳбатлашдим. Маълум бўлдики, улар учун одатдан ташқаридек туюлган бундай йиғилишларни тайёрлаш қийин туюлган, айримлар эса бунга беларволик билан қарашган. Шунда мен ўша секретарларга доклад ёзишда, қарор лойиҳасини тузишда ёрдамлашишга қарор қилдим. Мана, шундан кейин ишлар юришиб кетди.

Врачлар малакасини ошириш институти бошланғич партия ташкилотининг навбатдаги йиғилишларидан бирининг кун тартибига «Камчиликларга муросасиз ва принципиал бўлиш коммунистнинг бурчидир» деган масала қўйилди. Бу масала юзасидан доклад қилган институт бошланғич партия ташкилотининг секретари М. Бобожонов факультет партия ташкилотлари ва партия группалари ишига, коммунистлар фаолиятига ҳолисона баҳо берди. Конкрет мисоллар асосида санитария-гигиена, терапия факультетлари бошланғич партия ташкилотларининг камчиликларга нисбатан принципиал ва кескин муносабатда бўлаётганини, хирургия факультети бошланғич партия ташкилотининг эса бу борада камчиликларга йўл қўяётганини чуқур анализ қилди. Намунали фаолият кўрсатаётган ва фаолиятсиз коммунистларнинг номларини келтирди.

Докладдан сўнг қизғин музокаралар бошланди. Йиғилишда ўтирганлар орасида бамайлихотирлари йўқ эди. Ҳар бир коммунист ўз дилида борини гапиргиси, фикр билдиргиси келарди.

— Партия йиғилишида очиқчасига, принципиал гаплашишлар одатда камдан-кам бўларди, — деди ўшанда философия кафедраси ўқитувчиси А. Лунева. — Мана, бугун биз «традиция»ни бузиб, ўзаро муносабат, бурч, садоқат тўғрисида дилдан гаплашяпмиз. Бу жуда ҳам яхши. Коммунист олдида турган вазифалар яна бир карра кўрсатиб ўтилди.

Бошланғич партия ташкилоти ҳар бир коммунист фаолиятини чуқурроқ анализ қилишга, унинг авангардлик ролини оширишга даъват этилган. Шунинг учун ҳам сўнгги пайтда кўпгина бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларида коммунистларнинг ҳисоботини эшитиш одат тусига кириб бормоқда. 20-поликлиника, 7-касалхона, Ўзбекистон ССР медицина таъминоти бошқармаси бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларида коммунистларнинг Устав талабларини қандай бажараётганликлари муҳокама қилинди. 27-поликлиника, 2-марказий касалхонада эса йиғилиш кун тартибига «Сен хизмат қилаётган иш» мавзуи қўйилди.

Крупская номидаги санаторий бошланғич партия ташкилоти йиғилишида яқинда коммунистлардан хирург Е. Казулин ва электромонтёр И. Капитов ўртоқлар ўз ишлари ҳақида ҳисоб бердилар. 2-марказий касалхона бошланғич партия ташкилотининг сўнгги йиғилишида эса коммунистлардан Х. Исроилова ва Н Туртаев ўртоқларнинг ҳисоботлари тингланди. Бундай йиғилишларда коммунистлар ўз бурчлари, бажараётган вазифалари ҳақида батафсил гапирадилар. Уларнинг фаолиятига йиғилганлар баҳо беради. Бу тадбир ҳар бир коммунистда масъулият ҳиссини яна ҳам оширяпти, уларни ўйлашга, мушоҳада юритишга мажбур этяпти.

Партия йиғилишларини қизиқарли, таъсирли қилиб ўтказишда ҳар бир коммунист, секретарь, инструктор масъулиятни сезиши керак. Тарбия мактаби ҳисобланган бошланғич партия ташкилотларининг йиғилиши қанчалик таъсирли бўлса, хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажариш, шунчалик осон бўлади.

А. СКОРОБОГАТОВА,
Ўзбекистон КП Куйбишев район комитетининг инструктори.

МЕТАЛЛУРГЛАР ВАХТАДА

Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига Чирчиқдаги қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати коллективи ҳам муносиб армуғон тайёрлаяпти.

Комбинатда йил бошидан буён ишлаб чиқариш бир меёрда ташкил этилган. Аҳил коллектив дастлабки кварталда қувончли ютуқни қўлга киритди — Бутуниттифоқ мусобақасининг ғолиблари сафидан ўрин олди. СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи ва биринчи даражали пул мукофотини олишга сазовор бўлди. Иккинчи кварталда бундан ҳам яхшироқ натижа қўлга киритилди. Ҳозир Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида фахрли ўринни олиш ва байроқни қўлда сақлаб қолиш учун кураш қизғин давом этмоқда. Ойлик топшириқлар ҳамма кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажарилялти.

Дастлабки олти ойлик натижа ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча ўсди. Товар маҳсулоти ишлаб чиқариш 16,3 процент, маҳсулотни реализация қилиш эса 13,2 процент ошди. Меҳнат унумдорлиги 16 процент кўпайди. Ўртача ойлик иш ҳақи эса 3,5 процент ортди.

Планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтилгандан кейин корхонада техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича сезиларли ўзгариш бўлмоқда.

Бунда пешқадам цех ва бригадаларнинг ҳиссаси катта бўляпти. Ҳозиргача 6 цех ва бўлим, 60 смена ва участка, 30 бригада коммунистик меҳнат коллективи номини олди. М. Асанов, Ю. Турсунов, Х. Раҳимов, Н. Букриев сингари юзлаб ишчилар коммунистик меҳнат зарбдорларидир.

Комбинатда «Фахрий металлург» деган юксак номга сазовор бўлган кишилар ҳам бор. Ҳ. Салимов, В. Увраимов, Н. Жуков ўртоқлар чиндан ҳам корхона фахри ҳисобланишади.

Меҳнатсевар металлурглар пенкнча вахтада ишлаб, беш йилликнинг тўртинчи йили топшириғини муваффақиятли адо этиш учун курашмоқдалар.

И. АБРОРОВ.

БОЛГАР ҚУРУВЧИЛАРИ ҲИММАТИ

Янги Тошкентни бунёд этишда кўпмиллатли совет халқлари каби болгариялик қурувчилар ҳам фаол қатнашаяпти. Ўзларининг интернационал бурчини адо этаётган дўстларимиз чинакамига қаҳрамонлик намуналарини кўрсатмоқдалар.

Суратда: Болгария бинокорлари бунёд этаётган янги мактаб биноси ҳамда пешқадам бригада бошлиғи Георгий Стойчев.

А. Абалян фотолари.

ТОШКЕНТ МЕҲМОНЛАРИ

Патрис Лумумба номидаги халқлар дўстлиги университети хотин-қизлар комитетининг делегацияси Ўзбекистонда ўн кун меҳмон бўлиб турди. Улар Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Бухорода ва республиканинг бошқа шаҳарларида бўлдилар, бу шаҳарларнинг диққатга сазовор жойлари билан, саноат корхоналари, маданият муассасалари, тарихий ёдгорликлари билан танишдилар. Меҳмонлар Ўзбекистон пойтахтида республика халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини, Алишер Навоий номидаги адабиёт музейини томоша қилдилар.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятида делегация аъзолари билан суҳбат ўтказилди. (ЎзТАГ).

ТАСВИРИЙ САНЪАТДА ИЛЬИЧ ОБРАЗИ

Атоқли совет ҳайкалтарошн ва рассоми Николай Андреевич Андреев (1873—1932) улуғ Ленинни кўрган ва у билан мулоқатда бўлган бахтиёр кишиларнинг бири эди.

Н. А. Андреев съездлар, конференцияларда Ильични кўп бор кузатган, 1920 йил кўкламида эса доҳийнинг Кремлдаги кабинетида ишлашга рухсат олган эди. Муҳим давлат ишлари билан банд бўлган Владимир Ильич ёзув столи ёнидан жилмас, Андреев эса сал нарироқда ўтириб, тинмай расм чизарди. Ана шу йўсинда у бой материалларга эга бўлдики, келажакда бу материаллар рассомга ўзининг машҳур «Ленинномаисини яратиш учун асос бўлди.

... Коммунистик партия ва Совет давлатининг геннал асосчиси мажлисда ўтириб, бутун вужуди билан доклад тингламоқда. Лениннинг қўлида қалам, ҳар бир муҳим фикр, мулоҳаза, саволни қайд қилишга тайёр. Стол устида соат: Владимир Ильич вақтни ниҳоятда қадрлар, ҳар бир партия, совет ходимидан ҳам шуни талаб қиларди. Бу — Н. Андреев тарошлаган «В. И. Ленин доклад тингламоқда» деб аталган ҳайкалдир.

Ижодкорнинг «Ленинномa» туркумига кирувчи асарлари ичидан яна «В. И. Ленин ёзув столи ёнида», «В. И. Ленин Совнарком мажлисида», «В. И. Ленин минбарда» номи билан машҳур ҳайкалларни ҳам кўрсатиб ўтиш мумкин. «Ленин — доҳий» номли монументаль фигура эса ҳайкалтарошнинг шу туркумдаги ижодий ишига ўзига хос якун бўлиб, у оламга машҳур.

Андреев «Ленинномаси»нинг бадиий кучи аввало унинг оддийлиги ва ҳаққонийлигида. Биз бу ҳайкалларни кўздан кечирар эканмиз, уларда ҳам ортиқча деталь учратмаймиз. Атоқли ижодкор ўз асарларида доҳий оташ қалбининг улуғлиги, олижаноблигини реалистик тарзда тасвирлаган. Лениннинг ўлмас сиймоси ўзининг яхлит ва такрорланмас маънавий гўзаллиги билан тўлақонли гавдалантирилган.

Бу асарлар ҳозир В. И. Ленин Марказий музейн залларида намойиш қилинмоқда.

Г. ГЛУЗМАН,
Санъатшунос.

Суратда: Н. А. Андреевнинг «В. И. Ленин доклад тингламоқда» номли ҳайкали.

ЙЎЛЛАР ЯХШИЛАНЯПТИ

Юқори Чирчиқ районидаги йўл ремонт қилиш бошқармасининг коллективи меҳнаткашларнинг узоғини яқин қилиш учун барча чораларни кўрмоқдалар. Катта магистрал ва колхозларнинг бригадаларига борадиган кичик йўлларни ремонт қилиш ишлари тез суръатлар билан боряпти. Йўл қурувчилар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари келтириладиган йўлларни тартибга солишда алоҳида жонбозлик кўрсатмоқдалар. Улар йил охиригача 1 миллион 216 сўмлик ҳажмдаги ишни бажаришга аҳд қилишган.

Ойлик, квартал, ишлаб чиқариш топшириқларининг аниқ бўлиши сабабли планлар ортиғи билан адо этилмоқда.

Ўтган 7 ой ичида коллектив топшириқни 104,5 процент бажарди. Шу вақт ичида райондаги хўжаликларга борадиган 19 километр йўл асфальтланди. 7 километр йўл тартибга солинди.

«Гулистон» колхозининг территориясидаги кичик ва катта йўллар ўнқир-чўнқирдан иборат эди. Йўл қурувчилар белгиланган графикка мувофиқ бу йўлларни ўз вақтида текислаб тартибга солдилар. Эндиликда транспорт қатнови тубдан яхшиланди. «Ўзбекистон», «Правда» колхоз қишлоқларидаги кўчалардан 20 километрга яқини асфальтланди. «Политотдел» колхозида ҳам йўлларни яхшилаш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Йўлларнинг равон бўлиши сабабли колхозларда транспорт сақлаш учун кетаётган харажатлар кескин камаяпти.

Қурувчилар йўлларни асфальт қилиш, тош ётқизиш билан бирга кўприкларни ҳам тузатишмоқда. Қисқа вақт ичида жуда кўп йўлларга қувурлар ётқизилиб, кўприк қурилди.

Шу кунларда йўл қурувчилар йиғим-теримни бекам-кўст кутиб олишга ўз ҳиссаларини қўшишяпти. Айниқса каноп, пахта ташиладиган йўллар тартибга солинмоқда. Пахта хирмонлари асфальт қилиняпти. Қурувчилар «Правда», Калинин номли колхозларда 1500-2500 квадрат метр ҳажмдаги хирмонларни ремонт қилиб, асфальтладилар «Янгибозор», «Жумабозор» тайёрлов пунктларига борадиган йўллар эндиликда равон. Машиналар қатнови яхши.

Йўл қурувчилар йил охиригача яна кўпгина ишларни амалга ошириш ниятидалар. «Правда» колхозининг пахтачилик бригадаларига борадиган йўллардан ҳамма хурсанд. Мактаб, касалхона, «Қорақалпоқ» санаторийларининг территориялари ҳам тартибга солинади. «Паркент» совхозининг узоқ бўлимлари ҳисобланган Санганак, Новдак, Невич йўллари ҳам кенгайтирилади.

Йўл қурувчилар колхоз, совхозлар билан ҳамкорликда ишлашяпти. Хўжалик ташкилотлари ўз бўлинмас фондлари ҳисобидан йўл қурилишига кўп миқдорда маблағ ажратяптилар. Бу эса йўл қурилишини янада тезлаштираётир.

Ўтган йили «Правда» колхозн йўл қурилишига 115 минг сўм сарфлаган эди. Бу йил 200 минг сўм пул ажратди. «Ўзбекистон» колхози 300 минг сўм маблағни йўл қурилишига берди.

Мирза МУБОРАК.

ИСЛОҲОТ, НОТ, САМАРА

Ўтган йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб корхонамизда планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасини жорий этдик. Бу янгилик жорий этилгунга қадар цех ва участкаларда, бригада ва сменаларда катта тайёргарлик ишлари олиб борилди. Кадрларни хўжаликни янгича юритишга ўргатдик. Ташкил этилган курсларда экономистлар, инженерлар, ишлаб чиқариш новаторлари ўз малакаларини оширдилар.

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасининг жорий этилиши билан корхонамизда қўшимча фондлар пайдо бўлди. Тушган фойдадан ишлаб чиқаришни, маданий-маиший бинолар, уй-жойлар қурилиши кўламини кенгайтириш, меҳнатда ўзини кўрсатган ишчиларни моддий рағбатлантириш имкониятлари яратилган. Кишлоқларда меҳнатдан моддий манфаатдорлик ҳисси уйғонди.

Ўтган йилнинг иккинчи ярим йили давомида маҳсулот реализация қилиш ҳажми 11,5 процент, мис қуймалари тайёрлаш 21,8, олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш 48,1, қора мис эритиш 16,6 процент ошди. Корхонамизда бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва реализация қилишда ҳам ажойиб ютуқларни қўлга киритдик. Маҳсулот тайёрлаш кўламининг кенгайганлиги, реализация ҳажмининг ошганлиги туфайли корхонага тушган фойда миқдори 2,9 миллион сўмга кўпайди. Бир қатор участкаларда ишлаб чиқариш жараёнларининг автоматлаштириш ҳисобига меҳнат унумдорлигини кўзлаганидан 1,5 процент ошди.

План топшириқларининг муваффақиятли адо этилганлиги натижасида мукофот фонди анча кенгайди. Ой сайин мукофотланган ишчилар сони ошиб борди. Йил охирида қилинган ҳисоб-китоб шуни кўрсатдики, хўжаликни янгича юритишга ўтганимиздан бери ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақи 9,3 процент, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар иш ҳақи эса 6,2 процент ошди.

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси биз учун юксалишнинг янги йўлини очиб берди. Хўжаликни янгича юритиш билан улкан муваффақиятлар қўлга киритилди. Комбинатнинг йирик корхоналари ва цехлари янгиликка амал қилиб зафар қучдилар. Лекин айрим участкаларда масалан, автотранспорт бошқармаси, мис заводи цехларида ҳали ҳам бу масалага етарлича эътибор берилмаяпти. Ишлаб чиқилган хўжалик ҳисоби системасини такомиллаштириш, моддий манфаатдорлик системасидаги ўзгаришларга якун ясаш бу участкаларда эътибордан четда қолиб келаяпти.

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасида меҳнатни илмий асосда ташкил этишга алоҳида эътибор билан қараш талаб этилади. Ҳозирги пайтда корхонамиз цехларида меҳнатни илмий асосда ташкил этишга алоҳида аҳамият берилаяпти. Бир цехда НОТ тадбирлари ишлаб чиқилаётган бўлса, иккинчи бир участкада меҳнатни илмий асосда ташкил этиш билан шуғулланувчи группалар тузиляпти. Шу кунларда корхона цехларида 25 та ижодий бригада иш олиб бормоқда. Бу бригадалар сафига 250 га яқин ишчи ва инженер техник ходим бирлашган. Янгидан ташкил этилган комбинат меҳнатни илмий ташкил этиш бўлими барча ижодкорларга раҳбарлик қилмоқда. Бўлим ихтиёрида ишлаб турган лабораторияда тушаётган таклифлар синовдан ўтказилиб иқтисодий самараси аниқланаяпти.

НОТ планларини ишлаб чиқаришга жорий этишда участка ва цех бошлиқлари раҳбарлик қилаётган бригадалар алоҳида хизмат қилишмаяпти. Бригада аъзолари меҳнатни ташкил этишнинг янгича усули келтирадиган самараларни ҳар тарафлама ўрганиб чиқадилар. Бу процессда НОТ бўлими уларга методик қўлланма бериб боради. Ҳамкорлик туфайли ўтган ойларда меҳнатни илмий ташкил этишнинг прогрессив формалари кенг жорий этилди.

Мис эритиш заводи, марказий ремонт-механика заводи, транспорт цехи, фабрика ва конларда жорий этилган НОТнинг 19 плани меҳнат унумдорлигини янада ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини арзонлаштиришда ишчиларга қўл келди. Кўзланган 270 тадбирдан 228 тасининг ишлаб чиқаришга жорий этилганлиги 558,7 минг сўмлик иқтисодий самара берди. Бу тадбирларни ишлаб чиқаришга жорий этиб корхона учун катта фойда келтирган конкуярларга 25 минг сўм миқдорида мукофот тақдим этилди. Меҳнатни муносиб қадрлаш кишиларда ижодий изланишга бўлган қизиқишни янада оширди.

Комбинат НОТ бўлимининг лабораторияси ҳозир меҳнатни илмий асосда ташкил этишни кенг пропаганда қилиш мақсадида «НОТ—ишлаб чиқаришга» номли махсус деворий газета чиқармоқда. Бу газетада комбинат цехларида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш билан боғлиқ бўлган масалалар кенг ёритиб борилмоқда. Темир йўл цехи катта инженери В. Лустов, мис бойитиш фабрикаси инженери Е. Терешченко, Қалмоққир кони НОТ группаси аъзолари мақолаларида қизиқ-қизиқ проблемалар кўтарилган.

В. И. Ленин номидаги кон металлургия комбинати коллективи беш йилликни тўртинчи йилида улкан марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқда. Ишчилар, кончилар, инженер-техник ходимлар улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олганлар. Бу мажбуриятни шараф билан бажаришда илғор техника ва технологияни кенг жорий этиш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш алоҳида аҳамият касб этади. Ҳозир биз шу проблемаларга асосий эътиборни қаратган ҳолда иш юритяпмиз. Ҳеч шубҳа йўқки, Ленин номи билан аталаётган корхонамиз коллективи доҳий юбилейини ёруғ юз билан кутиб олади.

Н. ТЕРЕХИН,
В. И. Ленин номидаги кон-металлургия комбинати меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи.

Шу кеча-кундузда пойтахтимизда олиб борилаётган улкан қурилишларда, саноат корхоналарида олий ва ўрта ўқув юрти студентларини кўплаб учратиш мумкин. Улар меҳнат семестрида шонли ишчиларимизга, бунёдкор қурувчиларимизга яқиндан ёрдам бермоқдалар. Тошкент тепловоз депосида темир йўл инженерлари институти студентлари меҳнат қилишмоқда. Фотомухбир Ж. Раззоқов суратга олган мана бу йигит Мирзаакбар Исмоиловдир. У қисқа вақт ичида шижоатли меҳнати билан коллектив ҳурматини қозонди. Суратда: 4-курс студенти М. Исмоилов.

МАШИНА ТЕРИМИГА ПУХТА ТАЙЁРЛАНИНГ

Айни кунларда деҳқонлар ва механизаторларнинг ишлари янада қизиб кетди. Бир томонда дала ишлари тўхтовсиз давом этаётган бўлса, иккинчи томонда пахта йиғим-теримига тайёрлик кўрилаётир.

Бу жиҳатдан Бўкадаги Мичурин номли колхозда олиб борилаётган ишлар чакки эмас.

Колхоз пахтакорлари бу йил 1240 гектар ерга чигит экиб, 2850 тонналик хирмон кўтаришга, колхоз механизаторлари эса етиштирилган ҳосилнинг 80 процентини машина билан териб олишга аҳд қилганлар. Бутун диққат-эътибор ҳозир мана шу муҳим вазифага қаратилган. Колхозда область пахтакорларининг яқинда бўлиб ўтган кенгашида илгари сурилган агротехника тадбирларини амалга ошириш, август ойида ишни бўшаштирмаслик учун курашилмоқа.

Колхознинг Мари Қулматов бошлиқ бригадасида, Қўлдош Бахтибоев, Узоқ Қулматов бошлиқ звеноларида ғўзанинг ривожи, ҳосил олиши йилдагидек қониқарли. Колхозда шу билан бир қаторда ҳали ҳосили етарли бўлмаган, ғўзаси қалинлашиб кетган ерлар ҳам бор.

Масалан, учинчи бригаданинг ерлари ана шундай. Шунинг учун бу бригадада ҳосил олмаган ортиқча ғўзалар олиб ташланиб, пайкал сийраклатилаётир. Шу кунларда 25 трактор билан ғўза қатор оралари тўхтовсиз культивация қилиняпти.

— Айрим карталарни, — деди колхоз раиси Турсун Каримов, — сувдан кейин икки-уч мартадан культивация қилиб тупроқни қиздириш ҳаракатидамиз.

Колхозда 25 та пахта териш машинаси бор. Яқинда яна 4 қаторли «Ўзбекистон» маркали 2 та машина сотиб олинди. Машиналар сони 27 тага етди. Ҳозир шу машиналардан 23 таси пахта теримига тўла тайёр. Машиналарни ўз вақтида ремонт қилишда, теримга тахт қилиб қўйишда Исмоил Арслонов, Бўлиш Сиддиқов, Мардали Арслонов, Тўрагелди Азберганов, Иван Мартененко сингари механизаторлар айниқса яхши ишладилар.

Бўка районидаги Ленин номли колхоз механизаторлари ҳам пахта териш машиналарини ремонт қилишда пешқадамлик қилмоқдалар. Улар мавжуд 8 та терим машинасини аллақачон ремонтдан чиқариб қўйганлар.

Пахта териш машиналарини терим мавсумига тайёрлашда Тимирязев номли, Ҳамза номли колхозларда, 2- «Пискент» совхозида ҳам иш қизғин, ремонт ишлари жадал давом этаяпти. Бу хўжаликларда ғўза парвариши билан бирга техника ремонти ҳам олиб бориляпти.

Бўка райони пахтакорлари бу йил 77 минг тонна «оқ олтин» етиштириш, шу ҳосилнинг 55 тоннасини машина билан териб олишга бел боғлаганлар. Бу йил терим учун ажратилган 30 минг гектар майдонда 1005 та машина ишлайди. Шундан 46 таси «Ўзбекистон» маркали 4 қаторли машинадир.

Колхоз ва совхозларда, «Узельхозтехника»нинг Бўка ва Пискент бўлим устахоналарида августгача график бўйича 333 та терим машинаси трактори билан ремонт қилиниши лозим эди. 357 таси ремонт қилинди, лекин, пахта териш машиналари аппаратларининг пландаги 350 ўрнига 328 таси ремонт қилинди.

Айрим хўжаликларда терим агрегатларини ремонт қилиш жуда суст олиб борилятпи. Ильич номли, Фрунзе номли, «Ленин йўли» колхозларида ва «Кўкорол» совхозида айниқса пахта териш машиналарини ремонт қилишга етарли эътибор берилмаётир. Ильич номли колхозда 34 та машинадан 24 таси ремонт қилинмаган.

Район хўжаликларида терим агрегатларини тайёрлаш ишлари суст кетаётганига икки нарса сабаб бўлаяпти. Бир томондан, айрим хўжалик раҳбарлари бу ишга етарли эътибор бермаётган бўлса, иккинчи томондан зарур запас қисмларнинг етарли эмаслиги қўлни тутаяпти. Болт, пружина, қайиш, шпинделлар, аккумулятор каби запас қисмлар етишмаётир. Район, область «Сельхозтехника» бўлимлари бу қисмларни қисман бўлса ҳам етказиб беролмаётирлар.

Бу йил ғўзанинг ривожи паст, ҳосил олиши кечикяпти. Демак, дефолиация одатдагидан кеч бошланади. Шу сабабли дефолиация кеч, лекин қисқа муддатда ўтказилади. Ҳар йили район хўжаликларида 22 самолёт билан дефолиация қилинарди. Бу йил дефолиация вақтида 33 самолёт ишлаши лозим бўлади. Демак, мавжуд 10 ўрнига 22 қўниш майдончаси қилиниши керак. Афсуски, бу ишга ҳам киришилгани йўқ.

Бўкаликлар ўз мажбуриятларини тўла-тўкис бажаришлари учун техника ремонти соҳасидаги, теримга тайёрликдаги мавжуд камчиликларни тезда бартараф қилишлари керак.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

САВДО ХОДИМЛАРИ СЕМИНАРИ

Савдо ходимлари ўртасида олиб борилаётган оммавий ва маданий-тарбиявий иш тажрибалари 15 августда Тошкентда ўз ишини тамомлаган республика семинар-кенгашининг диққат марказида турди. Семинар-кенгашда Ўзбекистон давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ходимлари касаба союзининг активлари қатнашди.

Докладлар ва музокараларда касаба союзлари маданий оқартув муассасаларининг иш тажрибаси умумлаштирилди. Республиканинг шаҳар, қишлоқларидаги савдо корхоналарининг клубларида, кутубхоналарида ва қизил бурчакларида Владимир Ильич Лениннинг ҳаёти, фаолияти тўғрисида лекциялар китобхонларнинг янги китобларга бағишланган конференциялари, бадиий ҳаваскорларнинг концертлари ўтказилмоқда.

Семинарда маданий-оқартув ишларининг «Огонёк», «Пазандалар клуби» сингари кечалари, савдо ходимларини халқ бойлигини эҳтиёт қилиш руҳида тарбиялашга бағишланган суҳбатларни ўтказишга алоҳида эътибор берилди, касаба союз маданий-оқартув муассасаларида Лениннинг ғоявий меросини пропаганда қилиш тўғрисида, халқаро аҳвол ҳақида ва бошқа мавзуларда лекциялар ўқилди.

Кенгаш қатнашчилари Ленин юбилейига тайёргарликни янада кучайтиришга қаратилган янги тадбирлар билан танишдилар. Савдо министрлиги коллегияси, «Ўзбекбирлашув» правлениеси ва республика касаба союзи комитети «Ленин юбилейи китоби» таъсис этдилар. Ёшларнинг назарий конференцияларини ўтказиш мўлжаллаб қўйилди. Ҳамма жойда совет савдоси халқ университетлари ташкил этилади.

(ЎзТАГ).

БУ ЙИЛ маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирган Иброҳим Ҳайдаров бошлиқ звено аъзолари шу кунларда маккажўхори ўримини намунали олиб бормоқдалар. Суратда: Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг И. Ҳайдаров бошлиқ звено даласида маккажўхори ўрими пайти.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

● ● ●

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги «Партия XXII съезди» колхози механизаторлари машина ремонтини жадал олиб бормоқдалар. Суратда: илғор механизатор Пўлат Аҳмеров иш устида.

В. Литвинов фотоси.

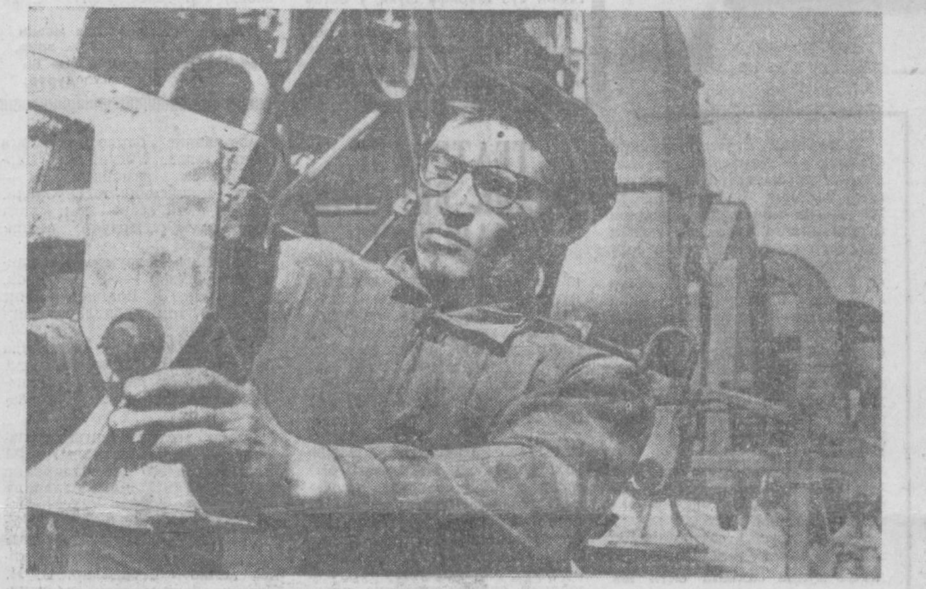

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИ ЯНГИЛИКЛАРИ

«ШИПУЧЕЕ» ВИНОСИ

«Правда» колхозида янги «Шипучее» цехи битказилиб ишга туширилди. Бу цех худди ана шу номда вино ишлаб чиқаради. Рубин Осенов бошлиқ цех азаматлари ҳар куни 2000-2500 шиша вино ишлаб чиқармоқдалар.

ХАРИДОРЛАР МАМНУН

Районнинг Пушкин кўчасида янги ҳашаматли бино қад кўтарди. Ойна-равонли бу бино оёқ кийимлари магазинидир. Қибрай сельпосига қарашли бу 1-магазиндан мамлакатимизда ишланган оёқ кийимларидан ташқари чет эллардан келтирилган пойафзалларни ҳам харид қилиш мумкин.

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

«Дўрмон» совхозида икки қаватли янги бино қад кўтарди. Бунинг биринчи қавати ҳаммомдир. Иккинчи қавати эса совхоз ишчиларига маиший хизмат кўрсатишга мўлжаллангин.

Шунингдек, совхозда клуб қурилиши ҳам тезкорлик билан олиб борилмоқда.

УЗУМ УЗИЛМОҚДА

«Химик» совхозининг боғбонлари узум узишни бошладилар. Ҳосилли 49 гектар узумзордан 250 тонна узум олишга аҳд қилган соҳибкорлар ҳар куни шаҳарликларга 2-3 тонна узум, олма тортиқ қиляптилар.

Бундай ютуққа совхознинг Шомботир Эргашев ва Тоғай Раҳимбоев бошлиқ бригада аъзолари муносиб ҳисса қўшяптилар.

И. РУСТАМОВ,
Ф. ИСАЕВ.

БИР КВАДРАТ МИЛЛИМЕТР-ЧАЛИК САҲНДА

Асфальтланган бу саҳн бир квадрат миллиметрдан оз бўлса-да, лекин Украина ССР халқ ижодиётининг хизмат кўрсатган устаси Михаил Григорьевич Маслюк ўзи тилладан ишлаган олтмиш буюмни унга жойлаштира олди. У останкинодаги телевизион минора, В. И. Ленин ёдгорлиги, СССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси олдидаги космонавтлар обелиски макетларини ҳамда супачага қўйилган ва Совет Иттифоқи картасининг тасвири туширилган ер куррасини шу майдончанинг четларига бир қатор қилиб ўрнатди.

«Жмеринлик чапақай уста» шу ижодиётларга тик равишда кетган олтита тўғри «кўчаларга» спорт асбоблари, овқат сервизлари, дастурхон асбоблари, шахмат доналари, «сопол» идиш асбоблар, устачилик асбоблари.

— арра, болта токарлик станоги, ранда, искана, исканжа, болтани териб чиқди.

М. Г. Маслюк ўзининг нодир истеъдодини иштиёқ билан медицинага сарфламоқда. У бир неча йиллардан бери Винница давлат медицина институти билан, Украина ССР Фанлар Академиясининг зоология институти билан алоқа боғлаб, ўзи тайёрлаган ғоят майда асбобларини бу ерларда муваффақият билан ишлатмоқда. Москвадаги қулоқ, томоқ, бурун институти илмий ходимларининг илтимосига биноан у яқинда отосклероз бўлган кишининг қулоғини мураккаб операция қилишда ишлатиладиган ўттиздан ортиқ микроасбоб ускуна тайёрлаб берди.

Халқ устасининг медицина микроасбоб-ускуналари Куйбишев давлат медицина институтида қўлланилмоқда. Нерв тўқималарини тадқиқ қилиш ишларида бу асбоблардан фойдаланилаппти.

М. ЧЕРНИИ.
Винница области.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Банска-Бистирицада (Марказий Словакия) янги «Тесла» заводи шитоб билан қурилмоқда. 1972 йилда ишга туширилган корхонанинг кўпчилик цехлари қад кўтарди. Завод батамом механизациялаштирилади ва автоматлаштирилади. Янги корхона фойдаланишга топширилиши билан Словакия социалистик республикасининг ёш радиотехника саноати анча тараққий топади.

ВЕНГРИЯ

Халқ ҳокимияти йиллари мобайнида суғориладиган ерлар майдони 60 баравардан зиёд кўпайди. Ҳозирги вақтда бундай ерлар 730 минг хольдни ташкил қилади. (Бир хольд 0,57 гектарга баравар). Мамлакатта 57 катта суғориш системаси бор. Бу системаларнинг кўпи нам камчил шарқий областларда жойлашган.

Суғориш тармоқларини ривожлантириш программаси 1985 йилга бориб, мамлакатда суғориладиган майдонларни 2 миллион хольдга етказилишини кўзда тутади.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР — ОДАМЛАР — ВОҚЕАЛАР

ЛОНДОН РЕАКЦИЯНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДА

Лондондерри шаҳрининг кўчалари инглиз қўшинлари билан тўлди. Лондондерри Англиянинг вилояти деб ҳисобланган Шимолий Ирландиянинг ҳажми жиҳатидан иккинчи катта шаҳридир. Бу шаҳарда бир неча кундан буён аҳоли билан полиция ва фашист шайкалари ўртасида шиддатли тўқнашувлар давом этмоқда. Шундай қилиб, Вильсон бошлиқ лейбористлар ҳукумати очиқдан-очиқ Шимолий Ирландия реакцияси томонига, капиталистлар ва помешчиклар томонига ўтди. Капиталистлар билан помешчиклар ўз имтиёзларини сақлаб қолишга ва гражданлик ҳуқуқлари учун ҳамда ўзларининг оғир моддий аҳволини яхшилаш учун курашаётган халқ оммасининг ҳаракатини бостиришга интилмоқдалар.

Англия лейбористларининг раҳбарлари «ялпи демократия» тўғрисида гап сотишни яхши кўрадилар. Аммо ҳар қандай вайсақи гаплар ҳозирги Англияда аҳоли кўпчилигининг гражданлик ва иқтисодий ҳуқуқлари ғоят камситилганлигини яшира олмайди.

Шимолий Ирландия иқтисодий жиҳатдан энг қолоқ вилоят бўлиб, унда яшовчи аҳолининг камида 30 проценти ҳақ-ҳуқуқдан маҳрум этилгандирлар. Бу вилоятдаги аҳволнинг мушкуллашганлигига, аввало, сабаб шуки, кейинги йилларда Шимолий Ирландия меҳнаткашларини эксплуатация қилиш бениҳоят кучайди. Англиянинг мустамлакачилик империяси емирилганидан кейин инглиз капиталистлари ҳозир Шимолий Ирландияни ўз мустамлакаси деб ҳисобламоқдалар. Шимолий Ирландиядаги тартиблар Англия мустамлакаларидаги тартибларга жуда ўхшаб кетганлиги ҳам бежиз эмас. Маъмурлар «алоҳида ваколатлар»га асосланиб, ҳар бир кишини суд-сўроқ қилиб ўтирмай турмага ташлай оладилар, полициянинг таёқ, қурол-яроғ ва кўздан ёш оқизадиган газдан фойдаланиб қасос олиши кундалик оддий бир ҳодиса бўлиб қолди. Шимолий Ирландияни 1920 йилда тузилган актга мувофиқ идора қилмоқдалар. Бу акт ҳозирги ҳукмрон гуруҳларнинг ҳокимиятини абадий сақлаб қолишни кўзда тутади ва маҳаллий ҳокимият органларига сайлов вақтида аҳолининг қарийб учдан бир қисмини овоз бериш ҳуқуқидан маҳрум этади.

Лондон ҳукуматининг Шимолий Ирландиядаги демократик ҳаракатни бостиришга қаратилган янги тадбирлари Англиянинг ҳамма қисмида кескин норозиликларга сабаб бўлди. Буюк Британия Коммунистик партияси Шимолий Ирландияда яшовчи бутун аҳолининг гражданлик ҳуқуқлари ва демократик эркинликларини таъминлайдиган қонунларни тезликда қабул қилиш учун парламент мажлисини дарҳол чақиришни талаб этди.

Қўшни Ирландия республикаси Шимолий Ирландиядаги аҳволдан жиддий ташвишга тушиб қолди. Ирландия республикасининг президенти Линч Шимолий Ирландия проблемасини ҳал этмоқ учун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бу ишга аралашмоғи зарур, деб ҳисобламоқда ва ҳатто тартиб сақлаш учун ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қуролли кучларини бу мамлакатга юбориш кераклигини айтди.

Инглиз маъмурларининг ваҳшиёна тадбирлари Шимолий Ирландиядаги аҳволни кескинлаштириб юборди, холос. Шундай бўлиши ҳам турган гап эди. Бу тадбирлар капиталистлар билан меҳнаткашлар ўртасида кураш бошланган чоқда Англиянинг лейбористлар ҳукумати ҳамиша монополистик буржуазия томонига ўтганлигини яна бир марта исботлаб берди.

Е. ЕГОРОВ.
(ТАСС).

ПЕКИНЛИК ИҒВОГАРЛАР ҚУРОЛЛАНМОҚДА

ПАРИЖ. (ТАСС). Кўп йиллар мобайнида кўпчилик коммунистик партиялар ва социалистик мамлакатларга ҳуруж қилиб келган Хитой раҳбарлари эндиликда сўз билан кифояланмайдиган бўлиб қолдилар. Улар амалий ҳуруж қилишга ўтмоқдалар, — деб ёзади Жан-Эмиль Видаль «Юманите» газетасида. Пекиннинг СССРга қарши бошлаган «совуқ уруши» деб давом қилади, автор 1964 йилда Хитой раҳбарлари омма олдида территория даволарини қилиб чиққанларида янада кенг қулоч ёзди.

Хитой раҳбарлари, деб давом қилади автор, СССР чегарасида доимо кескинлик вазиятини сақлаб туришга ҳаракат қилмоқдалар. Автор Мао Цзэ-дун мустақил ва суверен мамлакат бўлмиш Монголия Халқ Республикасининг Хитойга қўшилишини бир неча бор талаб қилганлигини ҳам эслатади.

Америка империалистлари, деб ёзади Видаль — шу баёнотларни ҳамда Совет Иттифоқи чегараларида Хитойнинг қуролли иғвогарликларини ошкора қизиқиб кузатиб турмоқдалар.

САНТЬЯГО, (ТАСС). Чили Компартиясининг органи «Сигло» газетаси Совет-Хитой чегарасида маочиларнинг қуролли иғвогарликларини қатъий қораламоқда. «Булар тасодифий ҳодисалар эмас, — деб ёзади газета. — Булар Хитой раҳбарларининг олдиндан тайёрланган ҳамда Совет Иттифоқига қарши, буржуазия ҳукмронлигини тарихда биринчи бўлиб ағдарган ва социалистик жамият яратган халққа қарши қаратилган режасининг бир қисмидир».

«Мао Цзэ-дун ва унинг тарафдорларининг Ленинга қарши тутган йўли, — деб давом қилади газета, — Хитой халқининг эришган социалистик ғалабаларини объектив равишда хавф остига солади. Бонн ва Вашингтон мелитаристларини қувонтиради, Вьетнам халқининг курашига зарар етказади ҳамда жаҳон антиимпериалистик фронтига салбий таъсир кўрсатади».

ҚОРАҚУМ БАЛИҒИ

Шимолий Қорақумда қум тепалар, теп-текис тақир ерлар, шўрхок жойлар ўртасида сариқамиш кўли неча юзлаб километрга ёстанган. Кўлнинг тубида ва қирғоқларида туз ғоят кўп. Қатқалоқ бўлиб қолган туз оёқ остида қирсиллайди.

Лекин Сариқамиш кўли ҳеч бир жонивори йўқ сув эмас. Унда жуда кўп хил балиқлар бор. Тошовуз балиқ овлаш хўжалигининг артели бу ерда бир неча йилдан бери меҳнат қилмоқда. Бу кўлдан Тошовуз воҳасидаги умумий овқатланиш корхоналарига ҳар куни 20 центнер янги балиқ жўнатилиб турибди.

Яқинда Туркманистон ССР Министрлар Совети бу ерда балиқ овлашни анча кучайтириш юзасидан қарор қабул қилди.

И. РОГАЧЕВ.
Туркманистон ССР

23 августда Руминиянинг фашист босқинчиларидан озод қилинган куннинг 25 йиллиги нишонланади. Суратларда: (чапда) Мотру районидаги «Леурда» тоғ шахтёрлари ишдан сўнг ўзаро суҳбатлашмоқдалар. (Ўнгда) Георге — Георгиу-Деж шаҳридаги янги барпо этилган турар-жой бинолари.

Аджерпресс — ТАСС фотолари.

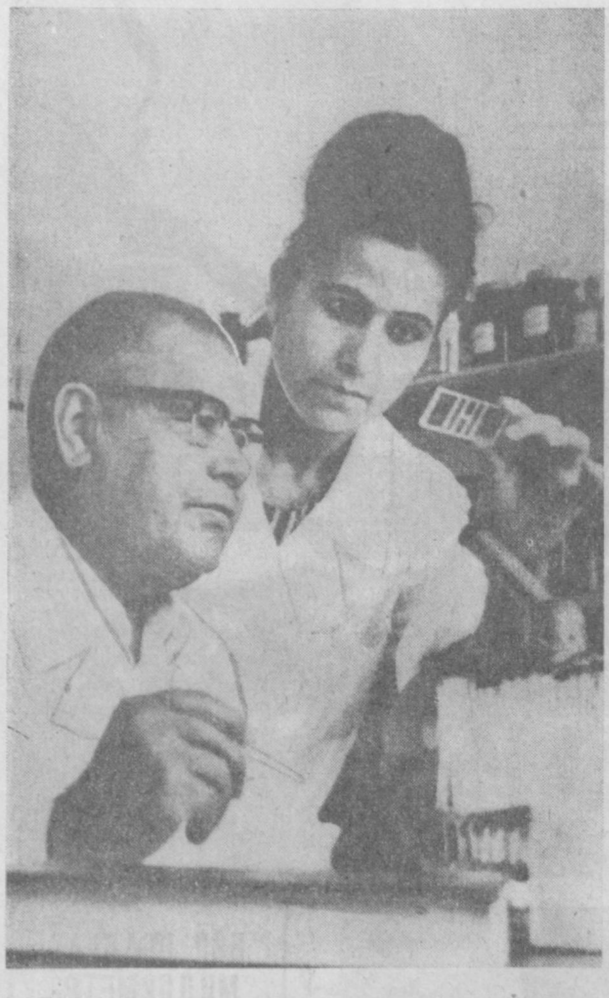

МЕДИЦИНА фанлари доктори профессор Аброр Содиқов мана бир неча йилдирки, Тошкент Давлат медицина институтининг нормал физиология кафедрасига раҳбарлик қилиб келмоқда. Кўпйиллик ижодий фаолияти давомида 100 дан ортиқ илмий асарлар ва монографиялар ёзди. Суратда: профессор А. Содиқов шогирди О. Алавия билан лабораторияда.

А. Тўраев фотоси.

Нутқ маданияти меросимизни ўрганайлик

СЎЗ МАДАНИЯТИНИНГ БОБОКАЛОНИ

Сўз танлаш, унинг шакли ва маъносига жиддий эътибор бериш, уни тежаб-тергаб, ҳар гал мақсадга мувофиқ тарзда қўлланиш — нутқ маданиятининг доим марказий масаласи бўлиб келган. (Грамматик — стилистик қонун-қоидалар ҳам, аслида ўша сўз заминида пайдо бўлган). Лекин, ҳар бир давр сўз ва нутқ маданияти масаласини ўз ҳаётий эҳтиёжлари, имкониятлари ва мақсад-амолларига монанд ҳолда ҳал этишга интилган.

Ўтмиш фан арбоблари, хусусан шоирларимиз ўз даври нутқ маданиятига катта эътибор берганлар. Уни тобора пешлаб, равнақ топтирганларки, уларнинг тажрибаларини асосли ўрганишдан давримиз жуда манфаатдордир. Бу ҳақда гап кетганда биринчи бўлиб Алишер Навоийнинг тарихий хизматлари намоён бўлади кўз ўнгимизда.

Навоийнинг адабий, бадиий нутқ маданиятимиз ривожидаги тарихий хизматлари ғоят улкан. Сўз ва нутқ маданияти бобида биз ҳозир Навоийдан нималарни ўрганамиз? Биринчидан, Навоийдан нутқ маданиятининг негизи бўлмиш — сўзнинг маъно — мазмунини чуқур ва атрофли тушунишни ўрганамиз. Чунончи, бир байтида шоир, сўз маъносига чуқур ёндошган киши, уни таърифлашдан ожиз дейди.

Кимки, сўз нақдиға мубассирдир,
Васфи ичра тили муқассир [қисқа]дир.

Бундан келиб чиқадики, сўз моҳиятини белгилаб бериш учун, ҳар қандай таъриф ҳам торлик қилади. Шуниси таажжубки, ўша байтдан, бир ҳисобда, сўзнинг ажойиб бир таърифи келиб чиқади (буни шоир кўзда тутганми ёки йўқ, униси бизга номаълум) яъни: сўз таърифи шуки, у бетаърифдир.

Шубҳасиз, сўзнинг қадри-қимматини, куч-қудратини муносиб равишда юксак англаш, тушунишни ҳам Навоийдан ўрганамиз. Навоийнинг ёзишича, сўз шундай бир гавҳардирки, унинг қиммати ва мартабасини белгилашдан аҳли нутқ ожиздир: **[«Сўз гавҳарезурки, рутбасининг шарҳидадур аҳли нутқ ожиз»].**

Сўз, шоир таъбирида яна шундай бир мўъжизаки, унинг шарофатидан баданга руҳий поклик ато қилинади, касофатидан киши танаси заҳарланади.

Адабий ва бадиий нутқда қўлланадиган ҳар бир сўзнинг шакл ва маъносига зўр эътибор беришни ҳам Навоийдан ўргансак арзийди. Шоир сўзни жонли нарса каби ҳис этади. Сўз шундайки, шакли — унинг либоси бўлса, маъноси — бу унинг жони. Булар бир-бирига монанд бўлмоғи, чунончи шакл асли маънони ойдинлаштириб, маъно эса шаклга жило бериб турмоғи шартлигини уқдиради:

Нақши заркаш либос де ани,
Бу либос ичра шоҳиди маъни.
Назмки, ҳам сурати эрур хуш анга,
Зимнида маъни доғи дилкаш анга.

Шоир пировардида маъно палласига кўпроқ тош қўяди (зотан либос, ҳар қалай, жон эмас, либос-да):

Назмди ҳам, асл анга маъни эрур,
Бўлсун анинг сурати ҳар не дурур;
Назмки, анга маъни марғуб эмас,
Аҳли маъний қошида хуб эмас.

Айтилмоқчи бўлган фикрини ва гапни айтишдан олдин обдон ўйлаб, пишитиб олиш лозим деб сабоқ берарди шоир:

Сўзни кўнгулда пишқармагунча, тилга келтирма,
Ва ҳар не ким, кўнгулда бор, тилга сурма.

Бу — нутқ маданиятининг жуда муҳим қоидаларидандир. (Навоийнинг ўша байтини Михаил Иванович Калининнинг мана шу сўзлари билан қиёс қилинг: «Ўқувчилардан шуни талаб этингки, улар олдин ўйласинлар, сўнгра гапирсинлар, лекин олдин гапириб қўйиб, кейин ўйламасинлар»).

Ҳар бир кишининг ўз нутқига нисбатан юксак талабчанлик ва масъулият билан қараши ҳам, нутқ маданиятининг муҳим қоидаларидан. Мана шу хусусда Навоий дарси:

Тилга ихтиёрсиз — элга эътиборсиз.
Тил идамидин бўлур ғаромат ҳосил,
Юз навъ маломату надомат ҳосил.

Оз сўз билан кенг фикрни баён қилиш ҳам, азал-азалдан нутқ маданиятининг ажойиб фазилати ҳисобланиб келади (Бунинг дастлабки намуналарини IX аср — Маҳмуд Қошғарий ва Юсуф хос Ҳожибда кўришимиз мумкин). Навоийнинг бутун ижоди шу бош қоиданинг ҳайротомуз амалидан иборатдир.

Сўзнинг мухтасари яхши; иззат тиласанг кўп гапирма, каби сабоқлар ундан.

Чин сўз — мўътабар,
Яхши сўз — мухтасар.

Сўз ва каломнинг чинлиги ҳақидаги қарашлар ҳам, Навоий нутқ маданияти системасининг олмос қирраларидан бири бўлиб, у киши табиати, феъли-атвори билан туташиб кетадиган фазилатдир.

Хиридманд чин сўздин ўзга демас,
Вале барча чин ҳам дегулик эмас.
Ҳар кишининг ким, сўзи ёлғон эса,
Айлама бовар, неча ким, чин деса.

Юқорида айтилганлардан Навоийнинг нутқ маданияти бобидаги қарашларининг ягона системаси келиб чиқади. Унинг асосини — нутқнинг шакл ва маъно бирлиги, ихчамлиги, аниқ-равонлиги, сўз танлаш ва қўлланишга юксак талабчанлик ва ўта масъулият билан ёндошиш каби сифатлар ташкил этади. Бу система аслида Навоийнинг юксак ғоявий-эстетик мақсад-амолалари заминида бунёдга келган ва бутунича шунга хизмат қилдирилган.

Агар Навоий нутқ маданияти системасини ташкил этган ана шу белгилар асос эътибори билан ҳозирда ҳам қўл келишини кўз олдига келтирсак, шоирнинг айни соҳадаги мероси биз учун қанчалик замонавий эканлиги равшан бўлади. Асосий гап — Навоийнинг ўша меросини чуқур ва ижодий ўзлаштириб, ҳозирги мақсадларимизга оқилона ва мумкин қадар тўлароқ хизмат қилдиришдадир.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ,
филология фанлари кандидати.

ТЕАТРНИНГ ЭЛЛИК БИРИНЧИ МАВСУМИ

Ўзбекистон театрларининг отахони — Ҳамза номли академик драм театри 16 август куни ўзининг эллик биринчи мавсумини очди. Революцион кураш алангаларида туғилган бу театр саҳнасида ҳозир ҳам ўша тарихий курашларнинг нафаси сезилиб турибди. Театр анъанага мувофиқ ҳар йили ўзининг янги мавсумини совет драматургиясининг классик асари бўлиб қолган спектакль — Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» пьесаси билан бошлайдики, бу пьеса бамисоли ўша кунларни кўз олдингизга келтиради. Пьеса ҳар сафар томошабинни тўлқинлантиради, ўз эрки ва инсоний фазилати учун курашган кишининг ҳаёти, курашини бошдан кечиришга мажбур қилади.

Бу спектакль театримизнинг эллик биринчи мавсуми очиладиган кунда саҳнага олти юз бешинчи марта қўйилди, деди театр директори И. И. Мусабеков, биз асарнинг бу қўйилишини В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишлаймиз. Коллективимиз юбилейга атаб улуғ доҳий ва олийжаноб инсон образи талқин этилган янги постановкаларни қўйишга тайёрланмоқда. М. Шатровнинг «6 июль» пьесаси шулар жумласидандир. Бу пьесани драматург К. Яшин ўзбек тилига таржима қилган. Владимир Ильич Ленин ролида республика халқ артисти З. Муҳаммаджонов биринчи марта ўйнайди. Ленин образини ижро қилиш билан кўпдан таниш СССР халқ артисти Ш. Бурхоновни томошабинлар «Йўлчи юлдуз» спектаклида яна кўрадилар.

И. Султоновнинг «Кўприк» пьесаси Ўзбекистонда Совет ҳокимиятининг барпо этилишига бағишланган. Уйғуннинг «Парвоз» асари замондошимиз — совет кишисини тасвирлайди. Бу ҳар икки асар ҳам янги мавсумдаги репертуар планимизда бор.

Бу йилги мавсумда бир қанча комедиялар — Р. Бобожон, О. Ёқубов, Э. Воҳидовларнинг асарлари томошабинларга тақдим этилади.

Ҳозиргача театр саҳнасида йигирмата асар кўрсатилаётган бўлса, бу йил яна саккизта янги пьеса саҳнага қўшилади.

Ҳамза театри санъаткорларининг ишчи клубларида, дала шийпонларида, заводларнинг цехларида ўз маҳоратларини намойиш қилишдек яхши одатлари бор. Улар бу йил ҳам меҳнатчиларга театр лениннomalарини қандай яратганлигини ҳикоя қилиб берадилар, В. И. Ленинга бағишланган спектакллардан парча кўрсатадилар.

(ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА илмий-техника кутубхонасининг чет эл адабиёти бўлими кўпгина илмий-техник адабиётларни олиб туради. Суратда: бўлим бошлиғи Л. Попова ва кутубхоначи В. Курбаткина кутубхонага келган янги адабиётларни кўздан кечирмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ХАЛҚАРО КЕНГАШ ҲУЖЖАТЛАРИ ТЎПЛАМИ

«Ўзбекистон» нашриёти коммунистик ва ишчи партияларнинг яқинда бўлиб ўтган халқаро кенгаши ҳужжатлари тўпламини ўзбек тилида кўп нусхада нашр этди. «Ҳозирги босқичда империализмга қарши кураш вазифалари ҳамда коммунистик ва ишчи партияларнинг, барча антиимпериалистик кучларнинг ҳаракат бирлиги» деган асосий ҳужжат, «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги тўғрисида»ги мурожаат, «Вьетнамга мустақиллик, озодлик ва тинчлик!» даъвати, «Тинчликни ҳимоя қилиш тўғрисида хитобнома» ва бошқа ҳужжатлар шу тўпламга киритилди.

Нашриёт кенгаш материалларининг тўлиқ тўпламини босмага тайёрлади. Китобхонлар бу тўпламда коммунистлар анжуманининг ҳамма ҳужжатлари билан, делегатларнинг нутқлари ва кенгаш тўғрисидаги ахборот билан танишиб чиқа оладилар. (ЎзТАГ).

СПОРТ

СПАРТАКИАДА БАЙРОҒИ ТУШИРИЛДИ

Ўтган якшанба куни СССР касаба союзлари IX ёзги спартакиадасининг тантанали ёпилиш маросими бўлди. Катта спорт байрамига айланган ва «зангори экран» орқали бутун мамлакатга кўрсатилган бу маросим спорт мухлислари хотирасида узоқ вақт сақланиб қолади.

Касаба союз спортчилари спартакиадасининг финал мусобақаларида РСФСР терма командаси умумий ғалабага эришди. Иккинчи ўринни Москва, учинчи ўринни Украина спортчилари эгалладилар. Ўзбекистон касаба союзлари вакиллари аввалги спартакиадагидек саккизинчи ўринни олдилар.

Лекин ўзбек спортчиларининг айрим турлар бўйича эришган муваффақиятлари кишини қувонтиради. Штангачиларимиз, сузувчиларимиз тўртинчи ўринни, волейболчи ва баскетболчи қизларимиз ҳамда қўл тўпи бўйича эркаклар командаси бешинчи ўринни эгалладилар. Аввалги спартакиадада Ўзбекистон вакиллари жами 14 та медаль олган бўлса, бу сафар ҳамшаҳарларимиз қўлга киритган олтин, кумуш ва бронза медаллари қирқдан ошиб кетди. Биргина штангачиларимизнинг ўзи Киевдан 10 та медаль олиб қайтмоқдалар. (Ю. Расческин, Н. Гузев, С. Муртазоев учтадан медаль ва Э. Каримов бир медаль).

Спартакиада бир қанча талантли спортчиларни аниқлаб берди, айрим соҳалар бўйича қилиниши лозим бўлган ишларни кўрсатди ва бу соҳадаги камчиликларни тугатишга ёрдам берди.

СССР КУБОГИ ЛЬВОВГА БОРАДИ

Футбол бўйича СССР кубоги фахрий мукофоти эгаси маълум бўлди. Ўтган якшанба куни Ростов армиячилари билан Львов шаҳрининг «А» класси иккинчи лигасида қатнашувчи «Карпати» командаси ўртасидаги финал мусобақа украин футболчилари фойдасига 2:1 ҳисобида ҳал бўлди. Зўр ҳамжиҳатлик ва фидокорлик билан ўйнаган «Карпати» командаси бу ғалаба билан келаси йили Европа кубоги эгалари кубоги мусобақасида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

«ТАШАВТОМАШ» ЮТҚАЗДИ

«Б» класси командалари ўртасида пешқадамлик қилаётган «Ташавтомаш» заводи футболчилари Андижон сафаридан яна мағлубиятга учраб қайтдилар. Улар «Оқ олтин» билан бўлган ўйинни 0:3 ҳисобида бой бериб қўйдилар. «Янгиер» «Пахтачи» командасини қабул қилиб икки очко олди — 2:0. «Ирригатор» — «Металлург» — 1:0, «Қорақум» — «Пахтаорол» — 0:1, Наримонов номли колхоз — «Димитровчи» — 1:0, «Факель» — «Абрешимчи» — 1:2 ҳисобида тугади.

Ҳозир «Ташавтомаш» 38 очкога эга. «Оқ олтин» 34, «Янги ер» 33 очко билан ундан кейинги ўринларда бормоқда.

ҲОДИСА

ТАХТА ЎҒРИЛАРИ

Кечки пайт. Эшикни нотаниш киши тақиллатди.

— Тахта олмайсизларми? Арзонга берамиз.

— Майли, кўрсак бўладими? — сўради уй эгаси.

А. Сайфуллаев прицепли машинага уйиб тахланган тахталарни кўрди. Сотувчилар ярим баҳосини айтишса ҳам олувчи рози бўлмади.

— Орқа кўчадаги қўшнимизга тахта керак эди, ўшаларга учраб кўринг, — деди-ю, ўзи ҳовлидаги машинага шошилинч билан ўтириб милиция бўлимига жўнади.

Шаҳар милиция бўлимининг вакиллари старший лейтенант Н. Қўчқоров, лейтенант А. Бойсариев ва младший лейтенант Ш. Воҳидовлар А. Сайфуллаев келган юк машинада вақтни бой бермай, қишлоққа шошилишди.

Милиция ходимлари савдо-сотиқнинг устидан чиқдилар. Ўғрилар эндигина 5-6 та тахтани туширишаётган эди. Аҳвол чатоқлигини тушунган шофер В. Краснеченко машина рулига отилди.

Милиция ходимлари ўғрилар кетидан қувабошладилар. Ўғри ва безорилар қанчалик қочишга ҳаракат қилишмасин, барибир уннинг уддасидан чиқолмадилар.

Тошкентдаги 27-қурилиш бошқармаси прорабы Т. Комилов, шофер В. Краснеченко ва уларга ёлланган И. Мерний қурилишдан ўмарган 10 кубометр тахтани сотмоқчи бўлиб турганларида қўлга тушдилар. Яқинда улар қилмишларига яраша жазо оладилар.

У. ШАРОПОВ.

СТУДЕНТЛАРГА АРМУҒОН

Кейинги 3—4 йил ичида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти жойлашган бино ёнида янги корпуслар қад кўтарди. Лекция ва лаборатория машғулотлари энди шу ҳашаматли корпусларда олиб борилмоқда.

Бундан ташқари, кўп қаватли ётоқхона ҳам фойдаланишга топширилиб, студентлар ихтиёрига берилди. Бу ер йигит-қизлар билан олиб бориладиган маданий ва оммавий ишлар марказига ҳам айланиб қолди.

Институт ихтиёрида бўладиган яна бир кўп қаватли студентлар ётоқхонаси қурилиши бошланди. Станислав кўчасида қад кўтарадиган кўп корпусли ётоқхона қуриб битказилгач, уларда 1600 студент истиқомат қилади. Бу объектлар 159-қурилиш тресси 8-бошқармаси бинокорларининг студентларга муносиб армуғони бўлади.

КОМПЛЕКС БИНОЛАР

Пойтахтнинг студентлар шаҳарчаси яқин келгусида том маънодаги чинакам олий ўқув юртлари масканига айланади.

Тошкент Давлат университетининг бинолар комплекси ниҳоясига етказилади.

Шаҳарчада инженер кадрлар даргоҳи — Тошкент политехника институти учун ҳам бинолар комплекси қуриб берилади. Шу биноларда маданият уйи, универсал заллар ҳам жойлашади. Универсал залда студентлар томонидан амалга ошириладиган турли тадбирлар ўтказилади, эстрада концертлари ва бадиий фильмлар намойиш қилинади.

Студентлар шаҳарчасида маданий-маиший муассасалар қуриш ҳам кўзда тутилган. Келгусида савдо маркази, кинотеатр студентлар хизматида бўлади.

Бу объектлар қурилиши студентлар шаҳарчасининг бош планида ўз аксини топди. Бош план иттифоқ олий ўқув юртлари биноларини лойиҳалаш институтининг Тошкентда яқинда ташкил топган филиали инженер ва архитекторлари томонидан ишлаб чиқилди.

ОЛМАЛИҚ ЖАМОЛИ

Олмалиқ ниҳоятда гўзаллашиб бормоқда. Қурилишларнинг поёни йўқ бу ерда. Ўнлаб осмонўпар муҳташам бинолар, юзлаб километрга чўзилган равон йўллар шаҳар ҳуснига ҳусн қўшмоқда. Суратда: Ленин кўчаси акс эттирилган.

И. Глауберзон ва В. Сирот кин фотолари.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.35 — **Телеянгиликлар.** 18.50 — **Қувноқ дельфин** (болалар учун телеочерк). 19.00 — **Тошкент истиқболи** (репортаж). 19.35 — **Кино ҳақида,** 20.40 — **Кўрсатишлар программаси ва реклама.**

Ўзбек тилида: 20.50 — **Телеянгиликлар,** 21.10 — **В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. Қитъалар улуғлайди буюк Ленинни** (адабий композиция), 21.40 — **Навоий назми тароналари.**

22.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 18.00 — **Галина Уланова** (ҳужжатли фильм), 18.50 — **Биринчи қиз** (бадиий фильм).

19.55 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.30 — **Турмуш ва маданият** (served тележурнал).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 20.00 — **СССР халқларининг куйлари.**

Рус тилида: 20.40 — **Леонид Коган чалади,** 21.40 — **Олтин ҳукмронлигида** (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/VIII да **Мария Стюарт,** 20/VIII **Аяжонларим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 20/VIII да **Жон қизлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қизларни ўғирлаш — «ЧАЙКА», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Анничка — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Улкан севги серенадаси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Бомбай тун оғушида — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Райк болалари — «ДРУЖБА» (кундуз соат 12 ва кеч 8 да).

Хиёнат (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 9 ва 10-40 минутда бошланади)

Қизларни ўғирлаш — «ФЕСТИВАЛЬ».

Анничка — «ХЕВА».

Тайга хўжайини — ТЕЛЬМАН номли.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети

ПРОФТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ 4-СОН БЕКОБОД ҚИШЛОҚ ПРОФТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1969 — 1970 ўқув йилига 8-10 синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизларни

15 ЁШДАН БОШЛАБ
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қишлоқ хўжалиги учун **3-класс тракторчилар, ўрмон хўжалиги мутахассислари, 3-класс профессиональ шоферлар, 3 разрядли автослесарлар тайёрлайди.**

Ўқиш муддати — 1 йил.

Ўқиш даври узлуксиз иш стажига қўшилади.

Билим юртига қабул қилинганлар кунига 3 маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак, ётоқхона, 10-20 сўмгача стипендия билан таъминланадилар.

Билим юрти қошида Тошкент областига қарашли сиртқи ва қатнаб **ўқила**диган кечки умумий таълим ўрта мактаби мавжуд.

Кирувчилар метрика ёки паспорт ва мактабни тугаллаганлиги тўғрисидаги ҳужжатларнинг асл нусхасини, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойларидан справка, ариза, таржимаи ҳоли, саккизта фотосурат (3x4), мактабдан характеристика топширадилар.

Аризалар 25 августгача қабул қилинади.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Билим юртининг адреси: Тошкент область, Бекобод шаҳар, Киров посёлкаси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 1336495, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936 Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Б — 2347. Р-16368. ИНДЕКС — 6469.